

PRECIZĂRI CU PRIVIRE LA GENEZA ȘI TIPOLOGIA ROMANULUI „ULTIMA NOAPTE DE DRAGOSTE, PRIMA NOAPTE DE RĂZBOI“ DE CAMIL PETRESCU

DORIN ELIESCU

CONSTANTIN MANOLESCU

Este de netăgăduit caracterul autobiografic al romanului „Ultima noapte de dragoste, prima noapte de război“ de Camil Petrescu, în limita raporturilor dintre realitate și ficțiune, deja mărturisite: *„Am împrumutat celui care povestește la persoana întâi romanul toate notele mele de război“*, partea a doua fiind însă pură fabulație — *„născocită de autor“*.

Caracterul autobiografic se mai demonstrează și prin însăși gândirea estetică a autorului, fundamentată de concepția că proza este un extract viu de realitate, palpitând de autenticitate sub zodia imperturbabilă a anticalofilismului, ca să-i parafrazăm titlul unui eseu; elementul autobiografic, în comparație cu memoriile scrise de alții și transfigurate foarte puțin de scriitor (exemplu romanul „Patul lui Procust“), fiind o sursă care reliefează mult mai direct gândirea lui estetică. (Într-un simpozion organizat după moartea lui Camil Petrescu, Tudor Vianu își amintea de una din dorințele din tinerețe ale acestuia și anume încheierea unui sistem filozofic. Putem spune, că dacă n-a reușit poate să-și alcătuiască un astfel de sistem, el a reușit totuși să fundamenteze un sistem estetic, pe care, cu excepția monumentalului „Un om între oameni“ l-a aplicat cu consecvență în proza sa).

Identificarea unor personaje sau a unor episoade include cercetătorul în sfera unor preocupări majore de riguroasă demonstrare a legăturilor dintre concepțiile teoretice și activitatea propriu-zisă a acestui scriitor, actul căpătînd valoarea unei elocvente demonstrații și nicidecum

1 Apud Geo Șerban „Dosarul Ultimei nopți..“, România literară nr. 35, joi 27 august 1970.

2 **Ultima noapte de dragoste, prima noapte de război**, ESPLA, 1955, p. 12 (prefață).

tenta scotocirii pedante între copertile cărților sau dosarelor în care nimeni n-ar mai trebui să umble.

Un prim început în privința identificărilor unor personaje — fie ele și episodice — o face montajul de fotografii intitulat „Tine-rețea lui Camil Petrescu“, publicat la rubrica „Documente — mărturii“ în revista „România literară“. Fotografiele comunicate de Tuliu Racotă identifică în Băiețandru care vine să se plingă comandantului de batalion că trupele inamice părăsesc satul Stena conducându-l pe sublocotenentul Gheorghidiu să recucerească satul³, persoana lui Ion Stancu. De asemenea, se identifică în Maria Mănciulca eroina de la Olt, bănuită anterior de spionaj în favoarea trupelor inamice și salvată de la împușcare de același Gheorghidiu, pe „Maria Măncăulca din comuna Pîriu, decorată ulterior cu „Virtutea militară de război“, clasa a II-a, în baza decretului nr. 306 din 3 noiembrie 1916“⁴.

Intr-unul din interviurile sale „tardive“, datat 1956, Virgil Carianopol, reproduce în legătură cu acest personaj mărturia lui Camil, care a reîntîlnit-o la Iași, tot în timpul războiului ca soră de caritate⁵.

Cu toate aceste identificări, istoria literară nu a stabilit încă datele realității imediate, de unde și-a extras Camil esența romanului său.

Boris Elvin, subliniind odată mai mult în studiul său critic „Camil Petrescu“ (Ed. pentru literatură-București, 1962) că romancierul păstrează vie în acest volum amintirea anilor de război, expediază într-o notă de subsol conținutul unui certificat aparținînd lui Camil Petrescu, eliberat de regimentul Suceava nr. 16. Această notă adeverește că locotenentul de rezervă Camil Petrescu a făcut campania în acest corp de la 16 martie 1917, venit din regimentul 4 de marș, pînă la 24 iulie 1917, cînd a căzut prizonier. Văzînd neconcordanța dintre datele romanului și ale certificatului publicat, Boris Elvin se abține să precizeze că substanța romanului este dată de evocarea acestei perioade.

Volumul de amintiri al lui Constantin Ionescu⁶ completează biografia scriitorului, arătînd că prima parte a războiului a făcut-o într-alt regiment. Constant Ionescu, greșește cînd afirmă că scriitorul a făcut parte din regimentul 33 infanterie, deoarece în realitate este vorba de regimentul 22 infanterie Dîmbovița, cum de altfel se afirmă corect în explicația unei fotografii din montajul deja citat.

Răsfoind istoricul regimentului 22 infanterie Dîmbovița, întocmit de colonelul Ion Nicolin, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la constituirea batalionului III de linie, embrionul acestei unități, am găsit menționat în ordinul de bătaie, în momentul intrării României în războiul

3 Ibidem.

4 Camil Petrescu, *op. cit.*, p. 237—264, *passim*.

5 România literară nr. 29, iulie 1969.

6 Constant Ionescu, *Amintiri despre Camil Petrescu*, E. L., 1968, p. 40.

prim mondial numele sublocotenentului de rezervă Petrescu Camil (compania 9, batalionul III)⁷.

BATALIONUL III

Comandantul Batalionului, Maior Georgescu Gheorghe;
Adjutantul Batalionului, Sublocotenent rez. Rușteanu Vasile;
Medicul Batalionului, Medic Locotenent rez. Ionescu Nicolae

COMPANIA 9-a

Comandantul Companiei, Capitan Florian Grigore;
Comandant de Ploton, Sublocotenent rez. Popescu V.;
„ „ „ Sublocot. rez. Alexandrescu Nicolae;
„ „ „ Sublocotenent rez. Petrescu Camil;
Plutonier Major Andrei Stan.

Ordinea de bătaie a Batalionului III al Reg. 22 inf.

Coroborînd datele oferite de însuși Camil Petrescu, în prefața ediției din 1955, prin care se recunoaște că a fost respins la recrutare și s-a înscris voluntar la infanterie, unde urmează școala militară (după ce fusese respins la școlile de geniu și artilerie) cu datele pe care le vom analiza în continuare și certificatul publicat de Boris Evin, se poate obține cu precizie itinerariul participării la război a lui Camil Petrescu.

Romanul confirmă de altfel realitatea istoricului regimentului:

„Maiorul face un efort de concentrare:

— Cine comandă plutonul I de la a 9-a?

*Cineva dă numele meu și mi se pare că nu mai e al meu*⁸.

Pentru a demonstra fidelitatea memoriei lui Camil Petrescu (va fi existat un jurnal de front?), vom reda paralel comunicatele operațiilor de luptă ale regimentului și nararea lor românească.

⁷ *Istoricul regimentului III Dimbovița nr. 22*, apărut sub îngrijirea col. I. Nicolin, București, Ed. Socec, p. 42.

⁸ Camil Petrescu, *op. cit.*, p. 216.

Istoricul regimentului, arată pozițiile acestuia înainte de începerea războiului : „În 1915... regimentul III Dîmbovița nr. 22 se deplasează pe frontiera de nord Batalionul II și III în regiunea Rucăr, podul Dîmboviței, Fundățica, Dîmbovicioara...”⁹.

Romanul relatează : „La 10 mai, în același an [n.n. 1916] era mutat în regimentul XX, care de un an și mai bine se găsea pe frontieră, deasupra Dîmbovicioarei, în munți”¹⁰.

Începutul războiului este relatat cu mai multe detalii în romanul lui Camil Petrescu, care descrie și dispozitivul de încolonare al regimentului :

„La ora 5 adunarea batalionului pe companii, jos în tabără.

La ora 5½ se împart efectivele de mobilizare.

La ora 5¾, se împart, de fiecare om, două sute de cartușe de război.

La ora 6 batalionul III se pune în coloană de marș cu direcția satul Dîmbovicioara, spre regiment.

XX se încolonează pe șoseaua Vama Giuvala, în ordinea următoare :

Batalionul III cu companiile în ordine 9, 10, 12.

Batalionul II cu companiile în ordine 5, 6, 7, 8.

Compania 9 constituie avangarda regimentului.

Compania 11 la dispoziția brigăzii.

La ora 8 p.m. regimentul se pune în mișcare cu direcția Vama Giuvala”¹¹. Acesta este un exemplu al fidelității memoriei lui Camil Petrescu. Nu este exclusă existența, după cum am prezumat anterior, a unui jurnal de război scris de autor. În continuare se arată, e vorba de aceeași istorie militară, că regimentul 22 infanterie s-a încolonat în apropierea regimentului 30 infanterie”.

Romanul relatează foarte clar : „Fac socoteala aproximativă și găsesc avangarda regimentului XR a trecut dincolo de vamă”¹².

Se descrie de asemenea lupta pentru cucerirea Tohanului Vechi și Nou și a muntelui Măgura, lucru care corespunde întru totul operațiilor militare ale regimentului 22 infanterie”¹³. Înaintarea românească peste Carpați continuă prin cucerirea Vulcanului (în roman îi corespunde capitolul „Fata cu obraz verde de la Vulcan”) a orașului Codlea și a satului Țîntari, fără a întîlni rezistența inamicului”¹⁴.

9 Ist. regiment, p. 39.

10 Camil Petrescu, op. cit., p. 26.

11 Ibidem, p. 216.

12 Ist. regiment, p. 43.

13 Camil Petrescu, op. cit., p. 225.

14 Ist. regiment, p. 44.

15 Ibidem, p. 45.

„La Codlea n-a fost luptă, n-a fost nici la Țințari“¹⁶, notează succint în roman Camil Petrescu.

Capitolul „Întîmplări pe apa Oltului“ relatează „A doua zi aflăm că noaptea vom trece Oltul la Krihalma. Agonia se apropie de sfîrșit“¹⁷. Istoricul regimentului notează: „La ora trei noaptea, regimentul trece Oltul și atacă în dreptul satului Krihalma“¹⁸. O notă de subsol a romanului, vorbește despre ocuparea satului Săsăuș, la 17 septembrie 1916¹⁹. Corespondența cu faptul relatat în istoricul regimentului, este revelatoare: „La 17 septembrie, batalionul 1 și 2 cantonează în Săsăuș la cota 503“²⁰.

Romanul descrie în detaliu marșul de noapte pe ploaie, precum și lupta în care batalionul III, din care făcea parte și Camil Petrescu a susținut din stînga batalionului II spre pădurea Lempesch, cota 741²¹. Romanul relatează această luptă, însă nu o localizează. Acum cade rănit sublocotenentul Gheorghidiu. Istoricul regimentului confirmînd din nou autenticitatea relatării din roman și ne oferă o dată biografică din viața lui Camil Petrescu; demonstrînd identitatea absolută, în partea a II-a a romanului, dintre Gheorghidiu și Camil Petrescu: „Ici, colo, pică și dintr-ai noștri cite unul, însă ziua lungă de toamnă (19 septembrie 1916) și atacurile inverșunate ale inamicului făcură să mărească numărul eroilor. Aici își găsi sublima moarte căpitanul Popovici Teodor și 32 bravi ostași și alți 3 ofițeri și 154 soldați răniți (Locotenentul Voiculescu Constantin, SUBLOCOTENENTUL PETRESCU CAMIL și Lambrino Scarlat)²².

Ne permitem în continuare să facem identificarea unor personaje, să stabileam prototipul real al acestora.

Putem afirma în acest sens că personajul numit în roman pe scurt „colonelul“ își găsește corespondent în realitatea regimentului 22 infanterie-Dîmbovița și anume în persoana locotenentului colonel D. Băltăreț. Iată fragmentul din roman care aduce în prim plan acest personaj: „Pe bulevard, cred, mă oprește o voce scurtă și tăioasă:

— Domnule sublocotenent...

Era locotenent-colonelul, ajutorul comandantului“²³.

16 Camil Petrescu, *op. cit.*, p. 253.

17 *Ibidem*, p. 200.

18 *Ist. regiment*, p. 46.

19 Camil Petrescu, *op. cit.*, p. 253.

20 *Ist. regiment*, p. 47.

21 Camil Petrescu, *op. cit.*, p. 322—325.

22 *Ist. regiment*, p. 172.

23 Camil Petrescu, *op. cit.*, p. 180.

Maior Ion CORAVU

Col. Dumitru BALTAREȚ

Fotografia reprodusă de noi, extrasă din istoricul regimentului, îl prezintă pe acest timid, om de 50 de ani, gras și înalt, cu ochi albaștri și mustață plină, cum îl caracterizează Camil Petrescu²⁴.

Originea sa țirgovișteană, și-o mărturisește de altfel singur în roman :

— „Se spune că Take Ionescu, înțeles cu Filipescu, dar eu cred că mai mult îmboldit de ăsta... de Filipescu. E un om năpraznic, l-am cunoscut pe la noi, pe la liceul militar... că el l-a făcut... zic, s-au înțeles să...²⁵. (Liceul militar de la Mănăstirea Dealu, din apropierea Țirgoviștei, a fost fondat și a purtat numele acestui om politic).

Moartea colonelului Băltăreț în fruntea regimentului la trecerea Oltului, relatată în roman la capitolul „Întimplări pe apa Oltului”²⁶ iar în

²⁴ Ibidem, p. 200.

²⁵ Ibidem, p. 264.

²⁶ Ibidem, p. 247.

istoricul regimentului într-un capitol special redactat” șterge orice dubiu în privința identificării acestui personaj cu locotenent colonel Băltăreț Dumitru. (În 1901 la serbările de la Mănăstirea Dealu prilejuite de tricentenarul morții lui Mihai Viteazu se afla și locotenentul —pe atunci— Dumitru Băltăreț, care în cuvîntul ținut jura îndeplinirea idealului de unitate națională).

Ne permitem să cităm din roman o apreciere asupra locotenent-colonelului Dumitru Băltăreț : *„Colonelul ia o măsură, care socot că a dus încetul cu încetul la faptul că XX (n.n. Regimentul 22 infanterie Dimbovița) a luat cel dintîi regiment de infanterie „Mihai Viteazu” la drapel, adică a hotărît că nimeni nu doarme în sat, ci toată lumea pe deal în avanposturi. Ofițerii lui XX au făcut un război de oameni necăjiți și meșteșugari trudnici”²⁷.*

Intr-adevăr, alături de Regimentul 53 infanterie, Regimentul III Dimbovița nr. 22 face parte din primele regimente decorate cu ordinul „Mihai Viteazu”. La 16 ianuarie 1917, Regimentul III Dimbovița este decorat *„pentru vitejia și avîntul fără seamăn cu care s-au condus atît ofițerii cît și trupa în luptele de la dealul Măgura, Tohanul Vechi, Chirali-Halimz. în bătălia de la Olt și în timpul crîncenelor lupte de la N. V. de Cîmpulung”²⁸.*

Un alt personaj ușor de identificat este căpitanul Corabu (în realitate Coravu) *„tînăr și crunt ofițer cu școală germană, justițiar neînduplecat, spaima regimentului”²⁹*, figură de inchiizitor tînăr cu fața osoasă, mustața tîncă scurt neagră ce și-a înnebunit oamenii și ofițerii cu severitatea lui. Paginile următoare ale romanului reliefează virtuțile de militar ale acestui excelent ofițer³¹.

În interviul lui Camil Petrescu apărut în „Facla” (10 noiembrie 1930) se recunoaște : *„Am păstrat chiar cea mai mare parte din numele autentice”*. În fond în cazul personajului Corabu este vorba de simpla sonorizare a unei consoane.

În căpitanul Floroiu, acest *„ofițer puținel, delicat și cu fața blondă*

27 Ist. regiment, p. 168—171.

28 Camil Petrescu, *op. cit.*, p. 248.

29 *Anuarul ofițerilor și drapelelor cărora li s-au conferit Ordinul „Mihai Viteazul”*, Atelierele grafice „Socec”, București, fără an. Reamintim că pentru cinstirea colonelului-crou D. Băltăreț s-a ridicat, în fața cazărării fostului regiment pe care l-a condus, un bust, opera sculptorului țîrgoviștean Vasile Blendea, iar o stradă a orașului i-a purtat numele.

30 Camil Petrescu, *op. cit.*, p. 28.

31 La 14 iulie 1917, în partea a doua a războiului, conform „Istoricului regimentului”, căpitanul Coravu L. Ion (maior post-mortem) cade eroic în luptele de la Mărăști. Acesta este sfîrșitul prototipului personajului lui Camil Petrescu, sfîrșit pe care scrijtorul nu-l narează în roman. Și numele acestuia este nemurit de o stradă țîrgovișteană.

*ștearsă, îmbătrinit înainte de vreme*³², recunoaștem pe căpitanul Florian Grigore, comandantul de companie al scriitorului, ajuns mai târziu lt. colonel și care a trăit pînă nu demult în Tîrgoviște. În roman i se păstrează deci numele, schimbîndu-se doar sufixul onomastic, după cum personajul episodic locotenent Voicu nu poate fi altcineva decît locotenentul Voiculescu Constantin, comandantul companiei a șaptea, în acest caz Camil Petrescu eliminînd sufixul onomastic.

Maiorul Dolescu nu poate fi altcineva decît maiorul Folescu Mircea, comandantul batalionului II, așa cum apare în roman și în istoricul regimentului, ușoara mascare a numelui făcîndu-se prin schimbarea inițialei.

Locotenent Mitică Rădulescu, personaj episodic, este probabil locotenent Mircea Heliade Rădulescu, nepotul marelui scriitor pașoptist. Bănuim că, malițios, Camil Petrescu a înlocuit conștient sonoritatea și rezonanța prenumelui real cu altul comun.

Sublocotenentul Orișan marchează printr-o simplă eliziune pe sublocotenentul Oprișan Constantin din compania a 12-a.

Un personaj mai greu de identificat ar părea maiorul Dimiu, deoarece în istoricul regimentului nu găsim nici un ofițer cu acest nume sau cu unul asemănător.

Totuși, identificarea cu persoana maiorului Georgescu Gheorghe, este facilitată atît pentru faptul că acesta apare în istoricul regimentului în calitate de comandant al batalionului III, din care făcea parte scriitorul, cît și pentru că s-au coroborat o serie de informații privind persoana colonelului Georgescu, cît și a altor personaje, de la fiul colonelului I. Nicolin, de la fiica col. Georgescu, doamna Dora col. Zătreanu, de la maiorul în retragere Ion Mihăescu, din com. Aninoasa, jud. Dimbovița și de la pensionarul Mircea Curelea, din Tîrgoviște, fost ofițer de rezervă în reg. 22 infanterie la începutul companiei din 1916.

Ele corespund portretului pe care îl face Camil Petrescu vremea maiorului Dimiu : „*Greaie și masivă, silueta verzuie a comandantului de batalion se desenează ca un uriaș tihnit*“ și, în altă parte : „*Comandantul batalionului, un soi de flăcău ardelean, fără să fie din Ardeal, voinic, cu mustață bălaie, regulată ca insigna de pe șapca cheferistă, ceva mai mare însă*“³³.

Interesant este de relevat amănuntul că în anul 1928 Camil Petrescu vizitează la Tîrgoviște pe colonelul, acum pensionar, Georgescu Gheorghe, pentru a depăna amintiri din timpul campaniei purtate în comun și a discuta asupra romanului aflat în pregătire.

Nu mult timp după această vizită, colonelul Georgescu moare și scriitorul publică în ziarul „Universul“ din 23 august 1928 o „tă-

32 Camil Petrescu, **op. cit.**, p. 28.

33 **Ibidem**, p. 215 și 28.

bliță“ intitulată „*Calificat*“ din care redăm câteva fragmente menite să demonstreze odată mai mult că putem cu certitudine pune semnul de identitate între maiorul Dimiu din roman și maiorul (mai târziu colonelul) Georgescu Gheorghe, comandantul batalionului III din regimentul 22 infanteric :

„În război, cel ce scrie aceste rinduri l-a cunoscut în fruntea batalionului și a regimentului apoi, munte de om, în doua ipostaze cu deosebire... Nu mi-a duc aminte să-l fi văzut vreodată pe colonelul Georgescu (maior atunci) bucuros că a primit vreun ordin de atac... L-am văzut pe acest admirabil soldat și comandant în primăvara aceasta. Era de doi ani la pensie, ros de racilele războiului : abea putea vorbi, șubred și alb ca varul. — A murit săptămîna trecută“.

În afara personajului susamintit, căruia i s-a schimbat cu totul numele, găsim în schimb un altul pentru care scriitorul păstrează în roman cu exactitate numele real : sublocotenentul Popescu Tudor.

Sfârșind seria identificărilor putem afirma de asemenea că sublocotenentul Haranoiu din carte, nu este altul decât sublocotenentul Hari-tiade, așa cum apare în istoricul regimentului. Procedul de modificare a numelui fiind de astă dată înlocuirea unui sufix onomastic grecesc cu unul românesc.

Fotografie de front

Se a statua în picioare și se vede se observă următorii
 persoane: MARELA MELISSE RADULESCU Locotenent
 în vârstă, MAIORUL GEORGE GHEORGHE, Comand. Bat. II și
 ofițerul comandamentului de regiment, CAPITANUL MIRILA
 MELISSE, Comand. Bat. II.
 În spatele care se joacă doi Capitani D. PUNCARU, Comand
 al 1. Capitan IONULESCU, din munitia franceza.

Completăm explicațiile cu precizare că în istoricul regimentului la pag. 40—43, se află redată ordinea de bătaie a unității respective la 14 august 1916 și aici figurează: lt. col. Băltăreț D., ajutor comandant, cpt. Folescu Mircea, cdt. bat. II, lt. Voiculescu Ctin, comand. comp. 7-a, maior Georgescu Gh., comand. bat. III, cpt. Florian Grigore comand. comp. 9, sublt. Petrescu Camil comandant ploton comp. 9, căpitan Coravu I., comand. comp. 11, sublt. Haritiade N. comand. plot. din comp. 11, sublt. rez. Popescu Teodor comand. plot. din comp. 11 și sublt. rez. Oprișan Ctin comand. plot.

Cu privire la orașul de garnizoană al regimentului, orașul Tirgoviștea, arătăm că acesta apare în roman sub inițiala R. Colonelul își aduce aminte de liceul militar de la R. unde îi învață fiul, ofițerii visează, în clipa declanșării războiului, să se întoarcă la R. Insuși Ștefan Gheorghiu (Camil Petrescu) rănit, se întoarce în orașul de garnizoană R.

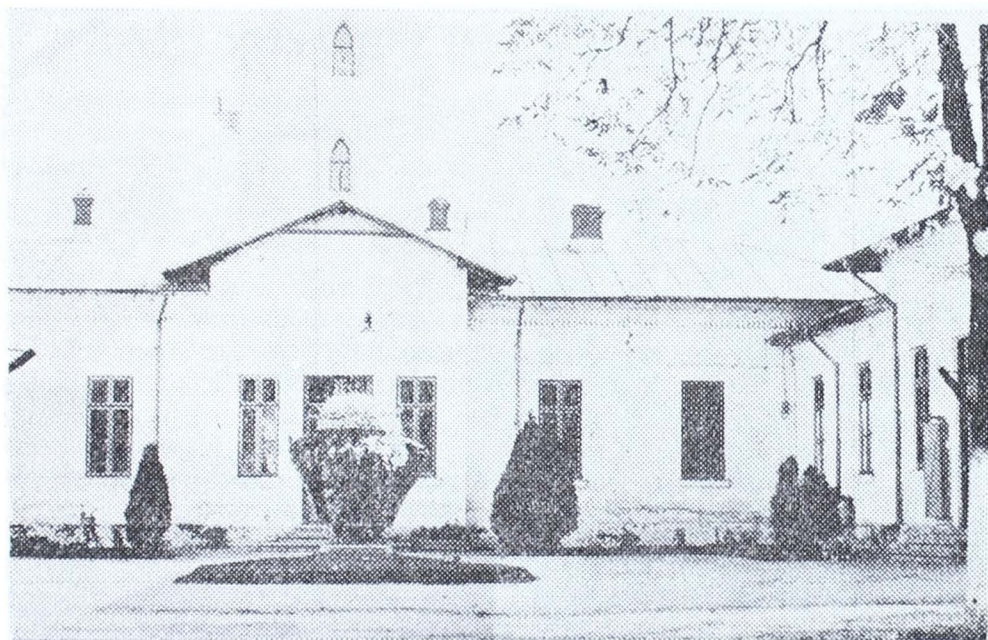
În virtutea acestor lucruri, accentuînd faptul că demonstrația întregului articol converge către egalitatea absolută între romanescul războiului și realitatea directă a campaniei dusă de regimentul 22 infanterie Dimbovița, este evident faptul că orașul R. de garnizoană, nu este altul decît Tirgoviștea. Astfel, în capitolul final, scriitorul ne oferă o frumoasă descriere a orașului Tirgoviște în anii războiului:

*„La Spitalul județean din R. sînt într-o rezervă cu un camarad de regiment rănit la genunchi. Am cărți de citit dar rumoarea tăcută de efluvii, a orașului nu-mi dă liniște... Sînt foarte înconjurat căci ofițerii regimentului sînt într-un complex de rudenii care îmbrățișează toată urbea. Neliniștea e mare și comunicatul oficial e așteptat la ora patru cu intensă măcinare. Orașul, din cauza militarizării (polițaiul a devenit maior cu „stele“ în loc de grade, dar oricum maior, șeful de poștă a fost asimilat și el, în sfîrșit afară de pensionarii cafenelelor din „centru“ toată lumea a trecut la partea sedentară a războiului și e deci foarte activă) trăiește în casele, cu aspect de vile, în grădini, în centrul plin de prăvălii, o viață deosebită... Cu umbrela la subsoară profesori bătrîni ies la ora patru la plimbare, renunțînd la somnul de după amiază, deci eveniment caracteristic, ca să citească afișat pe geamul cafenelei comunicatul zilei... După amiază, spre seară, centrul se animează mai ales prin prezența femeilor, care ies la plimbare. Ofițerii de la diverse depozite și comandamente, (e aici cartierul corpului de armată) își lasă și ei serviciul ca niște funcționari conștiincioși către orele șase. Ești tentat să crezi că și pe front la această oră ofițerii înuie sertarele, se spală pe mîini, își potrivește figura și ies din tranșee în oraș...”*³⁴

Camil Petrescu mai descrie sosirea în oraș a generalului Averescu precum și o vizită la spitalul din orașul Găești (orașul G. în roman) pentru a-și vedea un ostaș. Ne permitem să facem această identificare

³⁴ Ibidem, p. 347—348.

deoarece este vorba de un spital dintr-un oraș apropiat care-i permite convalescentului să facă deplasarea, rapid, cu mașina.

Fostul spital județean. În spate se observă turnul Chindia.

Amănuntul subliniat în textul ce urmează precizează topografic poziția spitalului orașului Găești, așezat în marginea șoselei București — Pitești, într-o zonă de câmp :

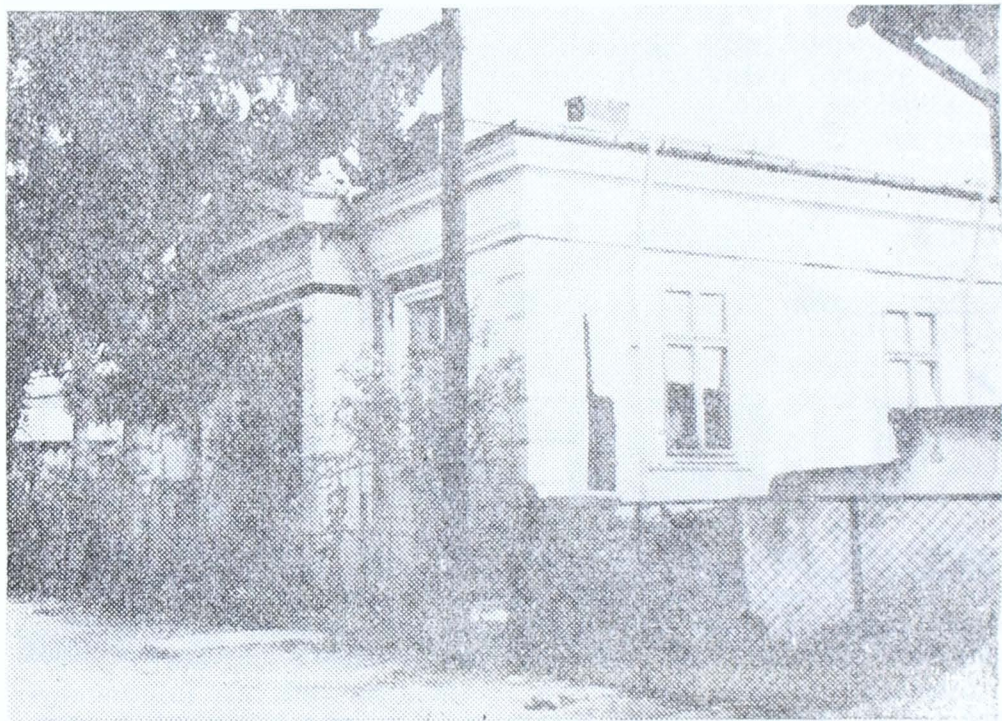
*„Spitalul tip regele Carol I e în marginea șoselei și are în față o grădină de flori cultivată de medicul șef, un burlac filozof în felul lui depărtat de oamenii, care — îi vindecă pe toți, cu condiția să-l lase în pace, în singurătatea lui din mijlocul câmpului”.*³⁵

În articolul de față oferim fotografiile fostului spital județean din Tîrgoviște, unde a fost internat rănit sublocotenentul Camil Petrescu, așa după cum am dovedit în confruntarea romanului cu istoricul regimentului, precum și casa colonelului Georgescu, unde cu doi ani înainte de apariția romanului intra Camil Petrescu să-și re trăiască amintirile de război cu un camarad bătrîn.

Credem că articolul de față, fără a închide dosarul „Ultimei nopți de dragoste și primei nopți de război” — pentru a folosi expresia unui

35 Ibidem, p. 351.

recent articol din presa literară³⁰ aduce genezei și tipologiei acestuia clucidări evidente.

Casa colonel Georgescu, unde îl întâlnim în 1928 pe Camil Petrescu.

NOUVELLES DONNÉES SUR LA GENÈSE ET LA TYPOLOGIE DU
ROMAN „DERNIÈRE NUIT D'AMOUR ET PREMIÈRE NUIT DE GUERRE“

— R É S U M É —

Cet article identifie certains personnages et les principaux épisodes de la deuxième partie du roman en se rapportant à l'ouvrage „L'historique du III-e régiment de Dîmbovița No. 22 de Tîrgoviște“, publié en 1930.

Dans cet ouvrage, on fait mention du nom de l'écrivain, alors lieutenant en réserve, au début de la campagne de 1916, ainsi que les noms des autres officiers de ce régiment, qu'on retrouve dans l'action du roman et qui portent des noms presque identiques ou un peu changés.

On y trouve aussi une série d'épisodes de ce roman, y compris l'épisode où l'on relate que Camil Petrescu, l'auteur, a été blessé dans la guerre.

On constate donc, encore une fois, le caractère et la forme de mémoires et de journal de guerre de ce roman.

³⁰ Geo Șerban, art. cit.